

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku Z. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.
o prawo do emerytury pomostowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 stycznia 2017 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 września 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 23 września 2015 r. oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w G. VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 lutego 2015 r. uwzględniającego odwołanie Z. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 24 października 2014 r. odmawiającej mu prawa do emerytury pomostowej wobec niespełnienia przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W sprawie tej ustalono, że Z. K. (ur. 31 marca 1951 r.) złożył 29 sierpnia 2014 r. wniosek o emeryturę pomostową. W toku postępowania przed organem rentowym udowodnił 34 lata, 11 miesięcy i 22 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 13 lat, 5 miesięcy i 13 dni pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca przedstawił zaświadczenie z 22 sierpnia 2014 r., wydane przez A. w

G., z którego wynika, że w okresie od 18 lipca 1992 r. do 7 maja 1993 r., od 10 czerwca 1993 r. do 28 kwietnia 1994 r., od 20 września 1994 r. do 21 maja 1995 r. oraz od 28 lutego do 3 listopada 1995 r. (łącznie 2 lata, 8 miesięcy i 16 dni), był zatrudniony u zagranicznych armatorów za pośrednictwem tej Agencji, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach na statkach morskich w żegludze międzynarodowej, jako pracownik wpisany na listę załogi tych statków. Agencja odprowadziła za niego składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne. Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy powyższe okresy zatrudnienia do okresów składkowych, przy ustaleniu ogólnego stażu ubezpieczonego wnioskodawcy, nie uwzględnił ich jednak przy ustaleniu stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sądy obydwu instancji uznały odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z dnia 24 października 2014 r. za uzasadnione, argumentując, że od 1 grudnia 1991 r. okres zatrudnienia obywateli polskich za granicą na podstawie umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, jest traktowany jako okres zatrudnienia w Polsce w zakresie uprawnień pracowniczych oraz w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin; o ubezpieczeniu społecznym i rodzinnym oraz świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej (art. 44 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu, Dz.U. z 1991 r. Nr 106, poz. 457 ze zm.). Zgodnie z utrwaloną judykaturą w wyrokach Sądu Najwyższego z: 27 kwietnia 2010 r., II UK 328/09 (OSNP 2011 nr 19-20, poz. 261) oraz z 1 czerwca 2010 r., II UK 5/10 (LEX nr 589882), okresy wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi mogą być uznane za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.), pod warunkiem opłacenia składek w Polsce również na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 6 ust. 1 i 2 tej ustawy w

związku z art. 7 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.), chyba że na podstawie umów o zatrudnieniu lub umów międzynarodowych pracownik został objęty ubezpieczeniem w trybie i na zasadach obowiązujących w państwie zatrudnienia lub określonych w umowach międzynarodowych. Stanowi to kontynuację linii orzeczniczej, że okresy zatrudnienia obywateli polskich za granicą wliczane są do okresów ubezpieczenia społecznego w Polsce pod warunkiem opłacenia składki w polskim organie ubezpieczeń społecznych, chyba że ustawa lub ratyfikowana umowa międzynarodowa stanowi inaczej (wyrok Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2001 r., II UKN 500/00, OSNP 2003 nr 10, poz. 258, OSNP-wkł. 2001 nr 22, poz. 3), oraz że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego, jeżeli są one uznane za okresy składkowe (wyrok Sądu Najwyższego z 5 marca 2003 r., II UK 196/02, OSNP 2004 nr 8, poz. 144, Prok. i Pr. - wkł. 2003 nr 11 poz. 46, OSNP - wkł. 2003 nr 11, poz. 6, M.P.Pr. - wkł. 2004 nr 3, poz. 15). Sąd drugiej instancji wskazał, że ubezpieczony przedłożył zaświadczenie, z którego wynika, że we wskazanych w nim okresach (łącznie 2 lata, 8 miesięcy i 16 dni), był zatrudniony u zagranicznych armatorów za pośrednictwem A. w G.. W tych okresach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach na statkach morskich, w żegludze międzynarodowej, jako pracownik wpisany na listę załogi tych statków. Za sporny okres A. w G. odprowadzała składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce, a pozwany organ rentowym okres ten zaliczył jako okres składkowy. Bez znaczenia dla oceny prawa wnioskodawcy do emerytury pomostowej pozostaje okoliczność, że wymienionej Agencji nie można uznać za podmiot uprawniony do wystawienia zaświadczenia, o jakim mowa w art. 51 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.) ani za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 tejże ustawy, ponieważ przedmiotowe zaświadczenie służy do ustalenia faktów ubezpieczeniowych - okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przypadających przed dniem 1 stycznia 2009 r. W przypadku pracowników kierowanych do pracy za

granicą zaświadczenia wydawane przez jednostki kierujące do pracy u zagranicznych armatorów spełniają rolę właściwego i wystarczającego dowodu wykazującego okoliczność zatrudnienia w warunkach szczególnych (por. Sąd Najwyższy w wyroku z 14 maja 2014 r., II UK 465/13, LEX nr 1475169). Dlatego też zaświadczenie potwierdzające zatrudnienie wnioskodawcy u zagranicznych armatorów za pośrednictwem A. w G. stanowiło, w ocenie Sądu drugiej instancji, podstawę do ustalenia, że w spornym okresie wykonywał on pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturze pomostowej, to jest pracę na statkach morskich, wymienioną pod poz. 4 w dziale VIII wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Po doliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach, uznanego przez organ rentowy spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy za pośrednictwem A. w G., łączny okres pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach wynosi 16 lat, 1 miesiąc, 29 dni, zatem wnioskodawca spełnienia przesłankę stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych niezbędnych do uzyskania emerytury pomostowej.

W skardze kasacyjnej organ rentowy zarzucił naruszenie: 1/ art. 4, art. 49 w związku z art. 2 pkt 2 i 3 oraz art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych przez błędną wykładnię i przyjęcie, że wnioskodawca spełnił wymóg posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych uwzględniając okresy pracy wykonywanej za pośrednictwem firmy A. w G. u armatorów zagranicznych, co w konsekwencji skutkowało stwierdzeniem, iż nabył on prawo do emerytury pomostowej, 2/ art. 385 i 316 § 1 w związku z art. 233 § 1 i art. 245, 231, 228 § 1 i art. 234 k.p.c. w związku z art. 116 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i § 22 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412) przez bezpodstawne przyjęcie, że „fakty wyznaczające charakter pracy członka załogi statku morskiego są powszechnie znane i dlatego w zasadzie nie wymagają dowodu (art. 228 § 1 k.p.c.) oraz, że zatrudnienie na statku morskim w warunkach innych aniżeli przewidziane w art. 22 § 1 k.p. nie wchodzi w rachubę, gdyż charakter prawny pracowniczego zatrudnienia marynarzy, mógłby być

podważany tylko wtedy, gdyby z ustalonych okoliczności sprawy wynikało, że sporna praca byłaby świadczona nieodpłatnie np. w ramach uprawiania turystyki albo przy braku pracowniczego podporządkowania np. na własnym statku morskim lub jako podmiot świadczący usługi turystyczne”.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono istnieniem zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce: „czy wobec treści art. 2 pkt 2 i 3 oraz art. 4 w związku z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych można zaliczyć do okresów pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy, okres pracy przez marynarza, wykonywanej u armatora zagranicznego, do której został skierowany przez pośrednika, a nie płatnika i czy taki marynarz jest w kręgu podmiotów uprawnionych do ubiegania się o emeryturę pomostową na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych”.

Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Uzasadnionym twierdzeniem o występowaniu w sprawie zagadnienia prawnego jest takie, które prezentuje problem prawny, który nie został jeszcze przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięty lub który powoduje istnienie rozbieżnych poglądów w tym zakresie, wynikających z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Natomiast w przypadku powołania się na istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub powodujących rozbieżności w orzecznictwie sądów niezbędne jest wykazanie, że określony budzący wątpliwości przepis nie doczekał się wykładni, bądź też niejednolita jego wykładnia powoduje rozbieżności w orzecznictwie, należy te rozbieżności przywołać (postanowienia Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01,

OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Jeżeli jednak Sąd Najwyższy rozstrzygnął już takie kontrowersje we wcześniejszych orzeczeniach i nie występują okoliczności, które przemawiałyby za zmianą utrwalonej judykatury, to nie istnieje potrzeba powielania dokonanej wykładni przepisów. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości co do wykładni przepisu nie może sprowadzać się do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia, ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które możliwe są do wyjaśnienia przy zastosowaniu obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5). W przedmiotowej sprawie organ rentowy nie wykazał wystąpienia tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przede wszystkim Sąd Najwyższy zajmował się przedstawionymi przez skarżącego kwestiami, a skarżący nie przedstawił argumentów, które poglądy te mogłyby skutecznie podważyć. W wyroku z 14 maja 2014 r., II UK 465/13 (LEX nr 1475169), Sąd Najwyższy orzekł, że dla oceny prawa do emerytury pomostowej nie ma przesądzającego znaczenia fakt, iż jednostki kierującej obywatela polskiego do pracy za granicą nie można uznać za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 ustawy o emeryturach pomostowych oraz za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczenia, o jakim mowa w art. 51 tej ustawy. Takie zaświadczenie służy do ustalenia tzw. faktów ubezpieczeniowych - okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przypadających przed 1 stycznia 2009 r. i stanowi podstawę do przyjęcia, że okresy pracy w nim podane są okresami pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Dla uzyskania uprawnienia do emerytury pomostowej istotne znaczenia ma fakt wykazania pracy w warunkach szczególnych, zaś nieistotne znaczenie ma to, czy zaświadczenie o pracy w takich warunkach wystawił płatnik składek będący pracodawcą w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Ponadto we wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku judykatach najwyższa instancja sądowa przesadzała, że okresy zatrudnienia obywateli polskich za granicą wliczane są do okresów ubezpieczenia społecznego w Polsce pod warunkiem opłacenia składki w polskim organie ubezpieczeń społecznych, chyba że ustawa lub

ratyfikowana umowa międzynarodowa stanowi inaczej (wyrok Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2001 r., II UKN 500/00, OSNP 2003 nr 10, poz. 258), oraz że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego, jeżeli są one uznane za okresy składkowe (wyrok Sądu Najwyższego z 5 marca 2003 r., II UK 196/02, OSNP 2004 nr 8, poz. 144). W konsekwencji nie potrzeby powielania tej utrwalonej linii orzeczniczej, którą uporczywie bezpodstawnie i bezzasadnie usiłuje kontestować skarżący organ rentowy.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.